

DIVADLO, NEBO HOSPODA? TOŤ OČ TADY BĚŽÍ

Unikátní výzkum bez pochybností prokázal: divadlo škodí stejně jako hospoda

„Lepší je, když dělají třeba i špatné divadlo, než kdyby chodili do hospody.“ Tento argument, omlouvající nepovedené amatérské představení, už asi každý z nás slyšel. O jeho pravdivosti se nediskutuje, pokládá se za fakt stejně nepochybný, jako že brněnský dramaturg nepadá daleko od JAMU. Ale je to opravdu tak? Pojďme se nad tím spolu krátce zamyslet... Tak, to stačí. A teď si pojdme porovnat klady a zápory, které hraní amatérského divadla a vysedávání po hospodách má.

Závěr je jednoznačný. Opíjení se pivem v restauraci s sebou nese mnohonásobně více pozitiv, než zkoušení a hraní amatérského divadla. Zásadním objevem naší malé nezávislé studie však je to, že obě posuzované činnosti jsou bez rozdílu spojeny s vysokým rizikem vzniku alkoholové závislosti. A co z toho vyplývá? V podstatě je jedno, jestli jste amatérští divadelníci, nebo hospodští povaleči. Důležité je, abyste si játra, mozek a pověst ničili tak nějak rádi a s chutí. -das-

Pití piva v hospodě	Zkoušení a hraní divadla
pomáhá dodržovat zdravý pitný režim	narušuje pitný režim (režisér brání hercům v pravidelném doplňování tekutin, aby při zkoušení necourali na záchod)
snižuje krevní tlak a blahodárně působí na celý oběhový systém	zvyšuje krevní tlak a zatěžuje tělo stresem
povzbuzuje chuť k jídlu a zlepšuje vyprazdňování	místo vyprazdňování vyžaduje režisér naopak naplňování, a to zejména dramatických situací; jídlo na jevišti pak bývá většinou imaginární, nepoživatelné, nebo obojí
pivo obsahuje řadu vitamínů	divadlo neobsahuje žádné vitamíny
alkohol odbourává napětí a napomáhá relaxaci	zkoušení a hraní zvyšuje napětí, zejména mezi režisérem a herci
alkohol usnadňuje navazování sociálních kontaktů a výrazně zvyšuje porodnost	vytváří mezi lidmi konfliktní situace, je zdrojem závisti a bojů o role
opilí lidé mohou obtěžovat okolí nevhodnými řečmi, agresivitou či zvratkami	divadelníci mohou obtěžovat okolí svými nepovedenými představeními, agresivitou na rozborech či zarytým sdělováním moudr
nadměrné popíjení piva může způsobit závislost na alkoholu	zkoušení a hraní může způsobit závislost na alkoholu (stress a napětí totiž divadelníci často utápějí na dně lahve, panáka či půllitru; soubory také po každé zkoušce končí v hospodě)

POZOR!

Jsi sportovně založený intelektuál/intelektuálka? Roztrhala porota tvou inscenaci na cucky? A toužíš po krvavé pomstě? Pak máš jedinečnou příležitost: DNES od 13:30 se můžeš proti FC Porota postavit ve fotbalovém utkání jako člen týmu AC Zbytek světa! Zapiš se na soupisku u vchodu do sálu, přijď v 13:00 před divadlo a zfauluj svého porotce! Hraje se za každého počasí!

CELÉ JSME TO VLASTNĚ ŠOUPLI O GENERACI

Rozhovor s režisérkou a herečkou Lídou Šmídovou

Co pro vás znamená, když se řekne kůň na střeše?

Jednak to pro nás znamená velikou dřinu, protože to není jednoduchá hra. A za druhé to pro nás znamená nádherný text Šotolův, přímo básnický, kterého si nesmírně vážíme. A snažili jsme moc, moc, abychom ho nezklamali. Bohužel už nežije, ale chtěli jsme, aby - kdyby žil - nám rozumněl a věděl, co tím chceme říct.

Jak jste se dostali k předloze?

My jsme koně hráli už strašně dávno, před šestadvaceti lety a tenkrát jsme měli pana Šotolu pozvaného, na naší přehlídku v Náchodě, a on se přijel podívat. Dnes už jsme po těch letech dozráli do věku starých. A když jsem vzala text do ruky a zjistila, že vůbec nezestárnul, že je stále aktuální, pustili jsme se do toho. Obsazení jsme měli. Já například dříve hrála Bakuli a Bakule Renátu, takže jsme to celé vlastně šoupli o generaci.

Máte nějaký vlastní zaručený recept jak implantovat chuť do života?

Myslím si, že je to tak, jak je to v textu napsané. Najít si něco, cokoliv, k čemu se člověk může upnout, aby si našel nějaký smysl života. U nás je to třeba zrovna to divadlo, to je přece nádherný smysl života. Jsou to i děti, ale je

to všechno možné. Každý si může najít to, co se mu líbí, co má opravdu rád, a věnovat se tomu.

Co vám na představení říkájí děti, případně vnoučata?

Já mám zatím vnoučátka moc malá, ještě představení neviděla, ale manželovi a dcerce se moc líbí. Když jsme hru uváděli v našem divadle, byli tam staří i mladí. A nás to překvapilo, protože i mladoši to vzali a šli s námi, jedna dáma přišla a řekla mi: „Takhle dopadneme, přesně tak jsme si to se sestrou naplánovaly.“ Opravdu to lidi berou jako hru ze života.

VÝKŘIK ZE HRY

“A kde je Renáta?”

věc, která tady byla, je a bude. Ať člověk chce nebo nechce. Když lidé říkají, že se strašně bojí smrti, je to jenom proto, že nemají pro co žít, že nemají svůj smysl života, ale ve chvíli kdy člověk něco takového najde, už nepočítá, nebojí se, zapomíná na smrt, prostě žije. A tak je to správně.

Co vás vedlo ke ztvárnění scény tak realistickým způsobem?

Patří to k tomu, nejde to jinak udělat. Život, který se tam žije, se musí žít se vším všudy, i s tím mytím nádobí, štípáním dříví. Snažili jsme se, aby divák měl dojem, že v té cha-

Jiří Šotola: Možná je na střeše kůň

Náchodská divadelní scéna
Náchod / režie: Lída Šmídová

lupě opravdu žijeme, že je to náš domov. Dnes po představení za námi přišla paní a říkala, že jsme ji rozplakali, což je právě to ono, je to souhra všeho. Pan Šotola si to tak i představoval, v knížce přímo píše, co by tam mělo být, dělá to atmosféru.

Měli jste při zkoušení s něčím problémy?

Už jsme dost staří. Ve hře je strašně moc textu, zvláště u těch tří hlavních protagonistů. Museli jsme zkoušet, zkoušet, zkoušet a zkoušet. Pravdou je, že jsme měli teď před děčínskou přehlídkou trošičku problémy, protože část souboru zítra hraje v Hronově Jiráskovu Lucernu, takže zkoušky se musely půlit a do toho u nás v Náchodě byla Prima sezona, tak jsme o pár zkoušek ještě přišli. To jsou takové zmatky, které člověk musí překonat a musí zajistit, aby to vůbec fungovalo, aby to šlo.

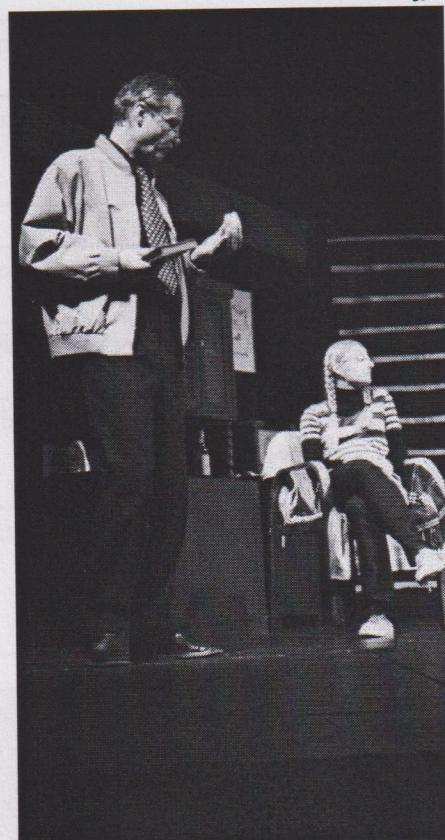
Zeptám se přímo vás, přistál vám na střeše „Degas“?

Ano, Pegas občas na naší střeše přistává, a to je krásné...

-off-

Jaký by podle vás měl mít člověk postoj ke smrti?

Smrt je přirozená

NEVYUŽITÉ MOŽNOSTI HRY

Šotolova hra *Možná* je na střechě kůň byla napsaná v roce 1980 a v lecčems je zakotvena v realitách té doby. Přesto je pochopitelné, že si ji i dnes vybrala Náchodská divadelní scéna k nastudování (úprava a režie Ludmila Šmídová), protože poskytuje tři vděčné role pro dvě starší herečky a jednoho herce. Žánrově je hra označovaná jako komedie, ale je v podstatě lyrickou tragikomií.

Středem všeho je obraz soužití dvou sester a manžela jedné z nich, vztahy, kdy se tito lidé zároveň milují i nenávidí, a na konfliktech a jejich překonávání je hra založena. Ostatní postavy jsou načrtnuty víceméně jako jednostranné karikatury, ale je to dáno pravděpodobně tím, že úvodní scény s nimi v prvním a třetím dějství nejsou zřejmě reálem, ale vzpomínkou. Hra nemá realistické dialogy, používá zkratku a po-

etizovaný jazyk. Aby fungovala symbolická a metaforická rovina hry, zakotvuje ji Šotola v naturalismu (a ten je také předepsán ve scénických poznámkách). Náchodská inscenace je poněkud zmatená právě ve stylovém uchopení, a to je jejím největším problémem. Repliky neúměrně psychologizuje a především neprobíhá reálné jednání, protože scéna to ani neumožňuje: všechno je pouze přibližné a jenom „jako“ - místo aby byla podlaha skutečně stírána, bábovka vskutku spálená (i s valícím se čoudem a smradem)... Jak mohou působit v řádu hry řeči o připálené pánvi, když zřetelně vidíme, že je čistá! Stejně surové a syrové mají být i vztahy mezi ústředními postavami.

Náchodská inscenace obraz jejich vztahu uhlazuje a sentimentalizuje. Tomu napomáhá i nešťastně zvol-

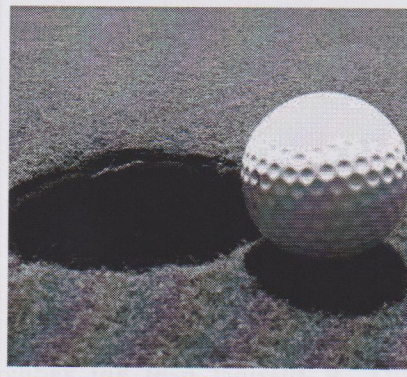
CHATROOM

aneb o čem se mluví mezi foyer a šatnou

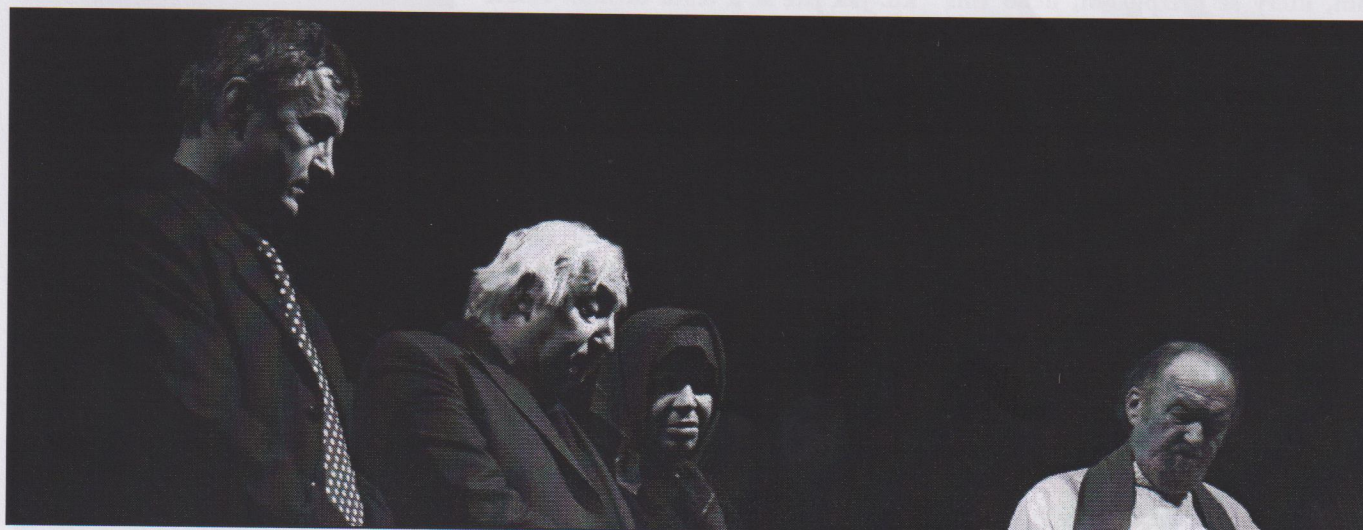

Na některá golfová hřiště jezdíte kvůli jeho vysokým kvalitám, a na další, která se netěší až takové prestiži, si přijedete prostě projít příjemně pár jamek, potkat se s lidmi a v klubovně si třeba jen opéct plátek domácí sekané.

René Vápeník, náruživý golfista

ná hudba, která inscenaci posouvá někam směrem k televizním bakalářským příběhům. Včerejší představení navíc bylo poznamenáno zřejmě neplánovaným skákáním si do řeči, výpadky textu a příliš hlasitou nápočvou. To se pochopitelně může stát. Ale i kdyby tomu tak nebylo, nezbývá než konstatovat, že možnosti, které Šotolova hra nabízí, nebyly v této inscenaci využity. -ex-

SVĚRACÍ KAZAJKU SEŽENETE JEN V SEXSHOPU

Rozhovor s režisérkou Ilonou Zámečnickovou

Blázinec je dost pesimistická hra, plná deziluze. Cítíte, že opravdu žijete v tak špatném světě?

My si myslíme, že to tak vždycky dopadne. Když se někdo snaží s tím něco udělat, tak ho to stejně semele. To se nám na textu nejvíc líbilo, že v něm není žádná naděje. Nejdřív to vypadá, že se něco změní, ale nakonec to dopadne tak, že spíš ještě bude hůř.

V Blázinci není ani žádný kladný hrdina...

Nemyslíme si, že by kladní hrdinové vůbec nebyli, ale nemají moc šancí. Je to hrozné, ale je to tak.

Kdybyste si musela vybrat, kterým panem Nováčkem byste chtěla raději být? Tím pasiv-

ním, který se přizpůsobí, nebo tím aktivním, který situaci obrátí ve svůj prospěch?

To je těžká volba. Ale mně osobně je bližší ten, se kterým orají a který se nevzmůže na odpor. Protože ten, který se vzepře, byl nakonec stejný hajzl, jako ti ostatní. Nám je bližší spíš ta oběť.

Máte nějaké vlastní zkušenosti s bezmocí?

Úplně konkrétně zřejmě ne, já tedy určitě ne. Spíš nám to hrozně sedí na politickou situaci, ať už v nejvyšších sférách, tak v místních obecních úřadech. Jsme z malého města, někteří z nás z vesnice, takže víme, že i v malém

městě to takhle funguje.

Za chvíli jsou volby, zaznamenali jste třeba v Rožnově nějaké reakce politiků nebo z radnice?

Od politiků ne. Ale reagovali diváci, říkali, ano, tak to funguje. Kamarádka, která představení viděla, říkala: zrovna předevčírem jsem něco řešila na městském úřadě, a úplně jsem si připadala, jako ve vaší hře. Ta neochota, uzavřený svět, do kterého nemáme šanci proniknout, s tím zkušenost máme.

Blázinec je dílem Pavla Němce, kterého jsem dnes viděl v publi-

VÝKŘIK ZE HRY
„Dobře, jsem taky v kleci.
Ale ve větší!“

ku. Jak jste se k textu dostali? Znáte se s autorem?

Text jsme našli na internetu a autorovi jsme psali, jestli ho můžeme hrát, a on byl nadšený a pak přijel na premiéru, kde jsme se seznámili osobně. Říkal, že jezdí na všechny své premiéry.

V představení hraje roli svěrací kazajka. Kde se dá taková věc sehnat?

Svěrací kazajka se sehnat nedá. Ony už jsou zakázané, nesmí se používat. Sondovali jsme ve zdravotní sféře, zkoušeli jsme i blázinec a všude jsme naráželi na to, že všichni říkali, že se nedá sehnat. V dnešní době si ji může koupit jedině zdravotní personál, oby-

Pavel Němec: Blázinec
DiGoknu Rožnov pod Radhoštěm
režie: Ilona Zámečnicková

čejný člověk ji prostě nesežene. Našli jsme ji pak na internetu, kde se sehnat dá, ale jedině v sexshopu. Tak ji ovšem mají černou, s různými otvory, takže to opravdu nebylo to pravé ořechové. Nakonec jsme si ji museli vyrobit sami.

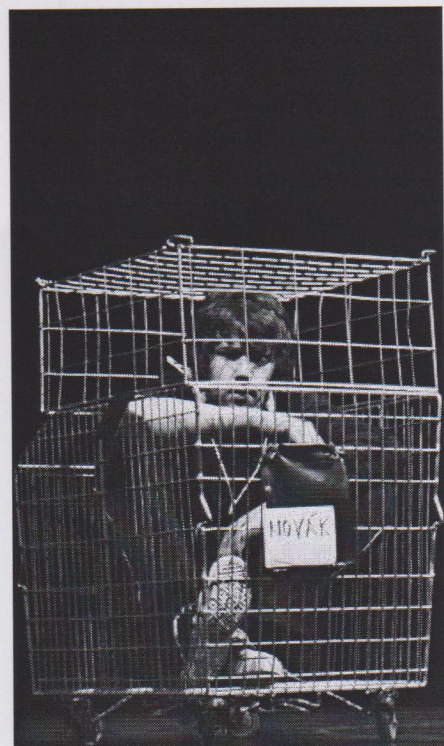
Váš soubor funguje od roku 2003, máte za sebou několik inscenací. Víte co budete dělat dál, po téhle velké „depce“?

Ještě nevíme, zatím hledáme. Určitě to nebude autorský text, protože nemáme v souboru nikoho, kdo by byl schopný napsat hru. Říkali jsme si, že bychom zkusili zase něco jiného, a láká nás detektivka, ale spíš komediální, žádné vážné vyšetřování. Máme docela široký záběr, začínali jsme Goldoniho Mirandolinou, pak jsme dělali Haška, Frankensteina, a teď Blázinec. Vesměs hrajeme komedie, toto je výjimka, protože nás text zaujal tématem. Lidi se chtějí pobavit.

Jmenujete se DiGoknu. Musíte tento název za hranicemi Valašska lidem překládat?

Zatím jsme ho překládat nemuseli, spíš se nás občas ptají, jak vznikl. Takže snad nám lidi rozumí.

-das-

NEJISTOTU PŘÍMO VYŽADUJU

Bilanční rozhovor s ředitelem děčínského divadla Petrem Michálkem

Setkat se s Petrem Michálkem je radost. Setkat se s ním na obědě je radost dvojitá, a když vás ještě ke všemu pozve do nové vegetariánské restaurace Kašmír a je nakloněn kladně rozhovoru klidně i za přítomnosti tiskového Šotka, nemůže být příjemnějších chvil. O odcházení, přicházení, vrácení se, uzavírání a hlavně o setkávání se jsme mluvili s ředitelem Městského divadla Děčín, a to beze srandy, velmi vážně a doufám, že ne naposledy. Tedy vlastně – za měsíc už s ředitelem Městského divadla Zlín...

Dobrou chuť. Petře, jsi připraven na to, že půjde o bilanční rozhovor o tvém odcházení?

Až napočítám do tisíce, tak se zastřelím. Jedna...

Jak těžké bylo rozhodnout se, jestli opustit Děčín?

Nejvíce mi napovědělo tělo, duše. Když jsem před dvěma lety dostal někam lano, tak jsem bez vteřiny váhání odpovídal: „Ne, mám tady ještě rozdělanou práci“. A když ten impuls přišel teď, začal jsem váhat a přemýšlet o tom. To samo o sobě bylo znamením, že se kruh uzavírá. Já to tak prostě mám. Stěhovat se za prací je normální. Člověk nemá nikde sedět čtyřicet let. Není to dobré ani pro něj, ani pro organizaci, kterou v tu chvíli řídí.

Takže tvé odcházení je snadné?

Vůbec ne. Když srovnám od-

cházení z Varů a z Děčína, tak je to obrovský rozdíl, a to se přitom ve Varech narodili naši kluci. Tady ale máme skutečné přátele.

Kdy se stěhujete?

Po vysvědčení, 30. června.

Co ti bude nejvíc chybět?

Přátelé. Ale pořád věřím, že je neztrácím úplně.

Jak se k odchodu z Děčína staví kluci?

První reakce byla úlek, protože tomu nerozuměli. Ted jsou na tom tak, že se těší, protože budeme spát přechodně v divadle. K tomu se váže roztomilá historka. Sedíme u snídaně a Kubiček říká: „A tatínku a jak budeme bydlet v tom divadle, to si tam budeme čistit i zoubky?“. A já říkám: „Kubíčku, nemusíš se bát, tam teče voda.“ „A tatínku, v tom Zlíně, jak budeme bydlet, tam se ráno budeme normálně převlékat z pyžámka do oblečení?“ Nechápal jsem. Pak z něho vylítlo, že si myslí, že budeme spát a bydlet na jevišti, a že diváci se na nás budou pořád koukat. A styděl se. Takže mám nápad na nové představení ve Studiu Z. Permanentně bude možné přijít kdykoliv do divadla „na Michálky“ a zaplatit si za reality show.

Co na Zlín říká manželka?

Manželka je Brňanda s půlkou rodiny na Slovensku. V podstatě se vrací. I tak je to velké dobrodružství. Uvědomuji si, že už jsem na samé hranici,

na území, kdy už je podstatné se ptát, zda jsou mé kroky dobré i pro rodinu jako celek.

Tiskařský Šotek: Máš pocit, že to, s čím jsi sem před šesti lety přišel, se v podstatě podařilo, takže odcházíš po ukončené práci?

To je základ. Když si teď přečtu svou koncepci do Děčína, tak mám pocit, asi neskromný, že jsem ji splnil na více než sto procent, a proto je dobré jít dál.

A vtom se objevila nabídka ze Zlína?

Prvotní impuls byla kombinace – Ostrava a ještě jedno nejmenované město a teprve poté, když už se ve mně tato myšlenka otevřela, tak přišel telefonát ze Zlína. Odpovídal jsem: „Ne, řeším Ostravu“. Teprve po neúspěšném výběrovém řízení na Ostravu jsem jel do Zlína. Podívat se, jestli chci do té řeky vstoupit podruhé. Rok jsem tam totiž před lety pracoval jako dramaturg. Po třech intenzivních dnech jsem odjížděl s tím, že práce ve Zlíně rozhodně smysl má.

Proč do stejné řeky vstupuješ podruhé?

Fór je v tom, že se ta řeka sice pořád jmenuje stejně, ale voda v ní je už jiná. Zjistil jsem, že má představa o tom, co by se tam mělo dít, lze uskutečnit.

Takže bude Divadelní Zlín?

Pozoruhodné je, že nejsi první, kdo mi toto říká. Ale myslím, že je to úvaha špatným směrem. Už kvůli festivalu Setkání - Stretnutie, který je ve Zlíně v podstatě ve stejný termín.

Co bude s Divadelním Děčínem?

Divadelní Děčín má nádherné zázemí a místo. Chci věřit tomu, že Děčín je rád, že má tuhle přehlídku. Už ve svém úvodníku jsem napsal, že přehlídky se stejně jako posty ředitelů mají permanentně obhajovat. Divadelní Děčín v tomto smyslu není výjimkou. Nedovedu teď říct, jestli se letošní ročník dokázal obhájit pro roky budoucí, ale velmi rád budu přítomen diskusím, které se musí vézt především otevřeně. Nejhorší by pro budoucnost Divadelního Děčína bylo vytvořit si o něm iluzi. A díky ní něco přehlížet, ukryvat.

Společně s tiskařským Šotkem: Budeš se i nadále angažovat v amatérském divadle?

Velmi rád! Jsem součástí komunity, která je mému srdci velmi blízká, je to přátelský vztah. Nerad bych, aby tento přechod znamenal, že budu hozen přes palubu, to bych vážně nerad. Hodně mě to baví, protože je to rozhovor a já miluju rozhovory.

Můžeš prozradit něco k vašemu představení Miláček, které je plánované na neděli?

Představení jsem nazkoušel z jednoho jediného důvodu. Chtěli jsme se s Mončou, mou ženou, rozloučit s Děčínem. V rámci off-programu a doplnění oficiálního předání cen se tak nabízelo rozloučit se touto formou i s Divadelním Děčínem. Je to takové „good bye“.

Jaké to je psát hru na tělo pro sebe a svou manželku?

Strašně mě to bavilo, psalo se to strašně rychle. Větší problém jsem měl s tím, že v tom budu i já, ale psát něco pro Moňu je pěkný. Teď nepíšu nic, ale mám dva nápady, na které se strašně těším na prázdniny.

Tiskařský Šotek: Zapojíš se i ve Zlíně do komunální politiky?

Nebudeme trvale přihlášení ve Zlíně, ale v Provodově, tam budeme bydlet. Snad. Jestli tam budu moct s něčím pomoci, to teď nevím. Ani tady jsem nevstupoval do politiky s tím, že jdu do politiky. Všechno to byla shoda okolností.

Tiskařský Šotek: Vždycky jsi měl zájem o věci veřejné?

Myslím, že jsem takový byl vždycky, pamatuju si na gymplu různé

senáty, jako mluvčí byl vždycky nasazený Michálek.

Šéfredaktor tohoto plátku tvrdí, že v pořádném titulku musí být něco se sexem, krví nebo tchýní. Co na váš odchod do Zlína říká tchýně?

Tchýně je ráda. Mimochodem - málokdo v Děčíně chápe důvody proč odcházím, ale slyšel jsem už zaručenou informaci, že odcházím kvůli politickému průseru. Pak jsem slyšel velmi zaručenou zprávu z různých zdrojů, že mi „na to“ Monča přišla, a že mi dala nůž na krk: „Buď jdeme jinam, nebo odcházíme.“ Ale to do titulku rozhodně nedávej.

Tiskařský Šotek: Co bude poslední krok, který uděláš v Děčínském divadle?

23. a 24. června budou poslední reprízy Miláčka a pak hodím na stůl klíčky od auta a služební mobil a půjdu pěšky domů.

A poslední krok v Děčíně?

Rodina pojedje zvlášť, takže asi nasadím morčata s kocourem vedle volantu nákladáku, podívám se ještě jednou nahoru do čtvrtého patra a řeknu: „Jedeme“.

Tiskařský Šotek: Nebojíš se, že divadelní ředitelé jsou v našich kruzích ohrožený druh?

Je to samozřejmě velmi rizikové povolání, jsi totálně závislý na radě, která teď bude ve všech městech nová. Ví bůh, jak to bude ve Zlíně. Jsem asi blázen, ale já tu nejistotu potřebuju ke své práci, dokonce ji vyžaduju. Lenko, máš právo poslední otázky.

Nesetkáváme se naposledy?

Co myslíš? Devět set devadesát devět...

-jas se šotkem-

PETROVI NA CESTU

Chtěl bych popřát nám, abychom našli důstojného nástupce, potřebujeme ho jako sůl. Nejen divadlo jako profesionální scéna, ale s ním i kino a další instituce, které Petr vedl nebo nějakým způsobem na ně působil, ale také divadlo ve vztahu k ochotníkům. Když přišel do divadla, tak navázal s ochotníky mimořádně dobrý vztah a dostal sem i celostátní přehlídku. Přeju mu všechno dobré. Myslím, že je to chlap, který přijde a vidí a vyzná se a uspěje. Tak ať uspěje. Pavel Panenka

Přeju mu, ať se mu stýská po Děčíně a po severních Čechách. Kateřina Baranovska

Chtěl bych Petru Michálkovi na cestu do moravského Zlína popřát, aby v té oáze divadla nezapomněl, že i Tam a Tam v Čechách žijí Ti a Ti lidé. Milan Schejbal

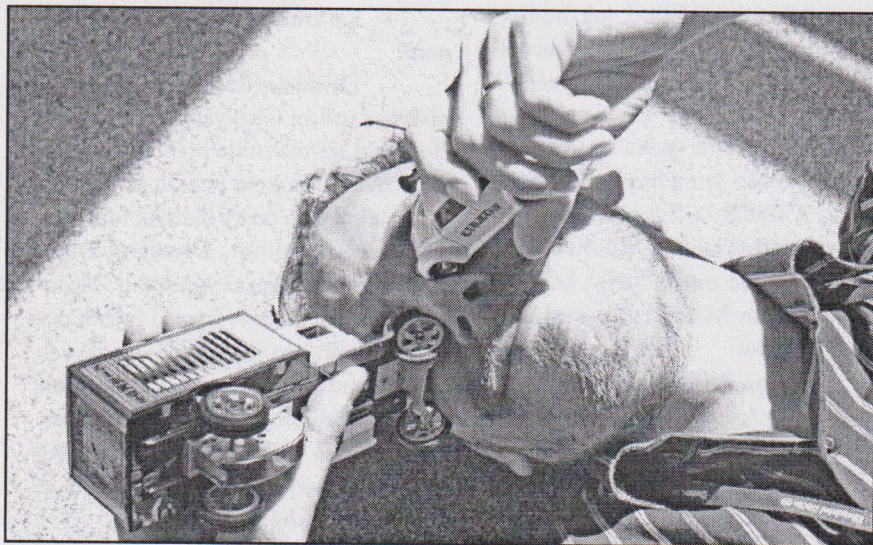
Pevné nervy se ve vedoucí funkci hodí vždycky, ale to už ví, takže to pro něj novinka nebude, ale přála bych mu je. Alena Exnarová

Chtěl bych mu na cestu do Zlína popřát, aby nezapomněl poslouchat druhé, aby neztratil svou mimořádnou schopnost sebereflexe, a aby si i ve Zlíně byl vědom toho, že je důležité mít svého Šotka. Pak bych mu popřál, ještě než odejde, aby se mu na to nepříšlo. Jan Šotkovský

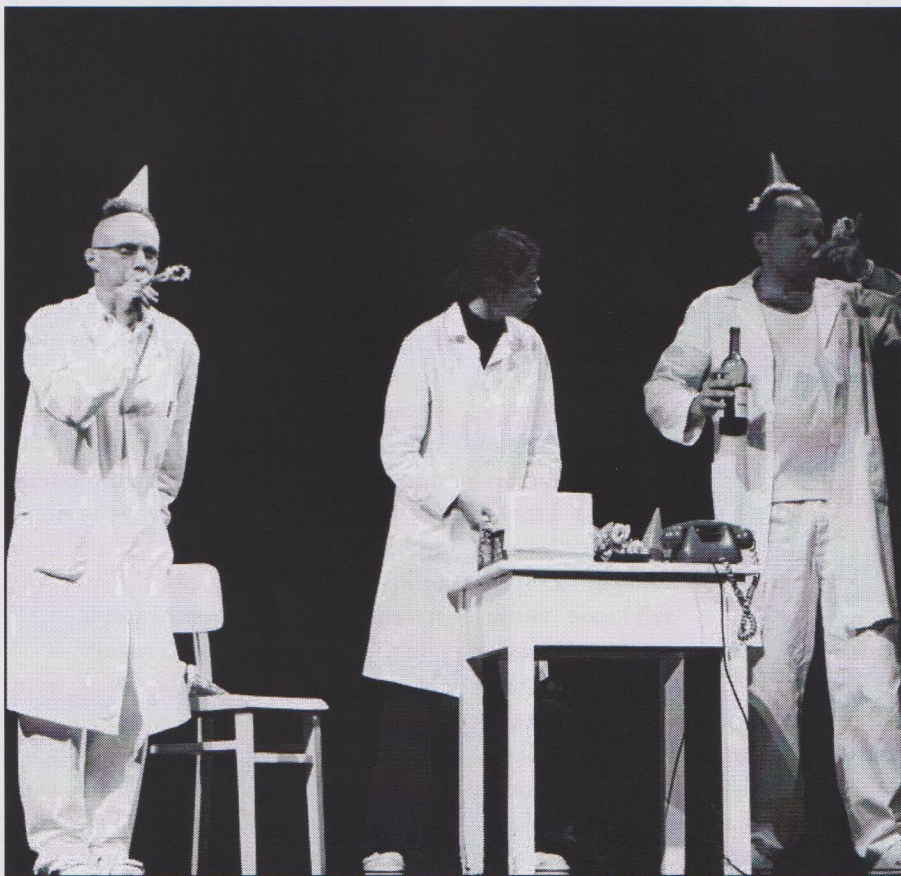
Rozhodně bych Petrovi popřál tak dobrý a fungující tým jako má tady v Děčíně, aby ho čekal ve Zlíně. Popřál bych mu, aby on sám byl spokojený a nemusel řešit nepříjemnosti a všechno mu fungovalo jako tady. Martin Vokoun

Zdravím tě Petře, věřím, že ve svém novém působišti objevíš skryté možnosti divadla a využiješ je tak, jak využít sám sebe v životě se svou ženou a dětmi. Zdar a sílu poznáš ve svobodě a lásce. Radvan Pácl

Petře, přeju ti, abych tě ještě nejméně tisíckrát pozvala na oběd ať už ve Zlíně, Děčíně, Paříži nebo Kladně. Adiós y besos. Jasanka Kajmanová

PSYCHOLOGIZACE NA ÚKOR MODELOVOSTI

Divadlo DiGoknu z Rožnova pod Radhoštěm se představilo s inscenací hry Pavla Němce Blázinec. Není to první hra, kterou napsal a také jeho ostatní hry jsou hrány nejen jeho amatérským souborem, ale i soubory jinými. Němec umí kvalitně napsat dialog, ale problémem převážné většiny jeho her je, že nepíše spontánně, ale že předem vymyšlenou konstrukci až poté naplňuje obsahem.

V případě Blázince se pokusil o modelovou hru, v níž je ve jménu manipulace dovoleno vše, hlavním hnacím motorem je zisk a jakékoliv prostředky pro tento zisk jsou legitimní. Systém, jak to funguje (manipulace s pacienty, prodávání obědů, nemožnost vymanit se ze soukolí...), je ale jasný během několika prvních scén a pak už se jen zbytečně opakují variace téhož. O procesu, jak se člověk manipulátor do takového soukolí a spirály dostane, se ale nedozvíme. Očekávaný je i závěr – jen se můžeme dohadovat, zda se „šestka jednička“, která lstí dokázala uniknout a poté povýšit, do soukolí zapojí nebo potře ma-

nipulátory bez zisku pro sebe. Modelovost situace narušují a rozměňují pokusy o konkretizaci některých scén – a konkretizace se tomuto typu her vzpírá. Protože pak jen obtížně můžeme připustit, že sledujeme umělý svět, který modelová hra vytváří.

Inscenace rožnovského souboru problémy předlohy ještě zdůraznila, protože v herectví pracovala s psychologizujícími prostředky (především Jana Roubínková v roli terapeutky) a tím podtrhla všechny nepravděpodobnosti a také temporytmus představení to negativně ovlivnilo. Kdyby byly použity prostředky absurdního divadla a pracováno pouze s konstatováním faktů, více by to odpovídalo modelové hře založené na tezi. V této souvislosti se nejlépe dařilo Marku Kovářovi v postavě Nováka „šestky dvojky“. Jinak nebývá než konstatovat, že zvolenými inscenačními prostředky si inscenace Divadla DiGoknu v režii Ilony Zámečníkové s úskalími předlohy bohužel neporadila.

-ex-

CHATROOM

aneb o čem se mluví mezi foyer a šatnou

V tématu, rozebratelném do fantastické účinnosti, nepřinesl soubor nic, co by mě překvapilo, natož přikovalo do sedadla. Sympatická parta z Rožnova by asi měla ještě trochu zapracovat i na herecké věrohodnosti, hlavně u postavy 6.1.

Pavel Panenka, DS K. Čapek Děčín

Golfová pravidla umožňují každému hráči vyrazit na hřiště až se čtrnácti holemi v bagu. I standardní golfový set se prodává v takovém počtu. Už i mírně nadprůměrný hráč však může dosáhnout slušného výsledku s použitím pouhých pěti holí. Přesto však všichni s sebou vláčíme i železa a dřeva, která nepoužíváme, a dokonce se s nimi hrát bojíme. No ale když už jsme je zaplatili?

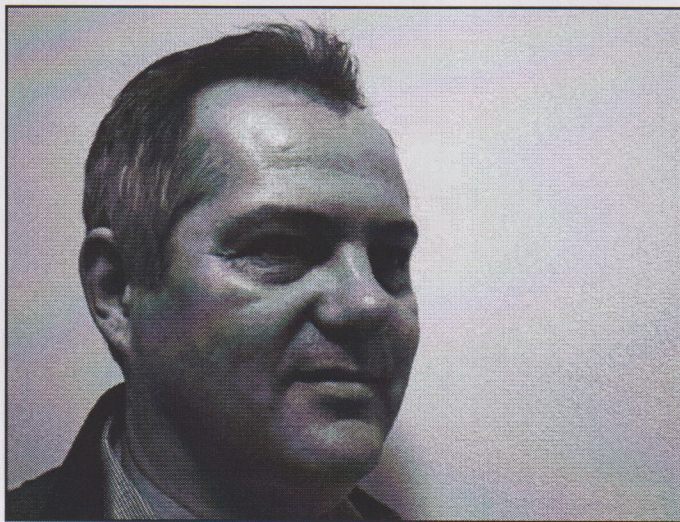
René Vápeník, náruživý golfista

ČERNÁ SKVRNA, NA KTEROU SE SNAŽÍ ZAPOMENOUT

Rozhovor s hercem Miroslavem Urubkem

Martin Františák: Nevěsta
OS DS Jana Honsy Karolínky
režie: Martin Františák

Jak se vám hrálo v Děčíně?

Hrálo se nám výborně. Je tady nádherné divadlo, má jednak skvělou akustiku a zázemí, takže pro nás, oproti tomu jak máme vybavenou naši domácí scénu, to bylo přenesení do zcela jiné krajiny. Z technického rázu jsme neměli jediný, byť jen maličký problém.

Měli jsme možnost vidět zajímavou předlohu, kde jste ji objevili?

Ta hra má takovou delší a pozvolnější historii. Její základ souvisel s časem už před tím, než vznikla naše předchozí hra Doma. Martin Františák tehdy sháněl chalu-pu někde na Valašsku a navštívil právě místo, o kterém se ve hře pojednává, ale které bylo geograficky přemístěné jinam. A právě tady, v jednom starém stavení, narazil na kufr, který obsahoval spoustu fotografií. Na jedné z nich ho zaujala žena, která nám později posloužila jako plakát pro inscenaci Doma. Ale kromě těch fotek tam objevil jedenáct starých sešitů, které si odnesl, a při pozdějším pročitání zjistil, že jde o deníky starší ženy, paní Javorkové. Zjistil, že to byla žena s velmi pohnutým osudem, že vyrůstala s matkou, která ji v dobách poválečných prodávala chlapům za takové ty běžné služby kolem domu. A zároveň, jak jsme zjistili

od místních lidí, jí prováděla i portaty, kterých prý bylo obrovské množství.

Jak dlouho jste hru připravovali?

Dva roky jsme ji připravovali včetně toho sběrného materiálu, nad kterým jsme dlouho debatovali a spřádali naše zkuš-

nosti právě s lidmi z pohraničí našeho Valašska. Martin si to pak srovnával, psal. A jak je u něho dobrým zvykem - to, co bylo třeba nazkoušeno, zase vyhazoval, a tak se celá mozaika dávala dohromady až do této podoby.

Jak jste se vyrovnal s vaší rolí učitele, který stál v opozici proti celé vesnici?

Pro mě to byl posun dál, oproti tomu, do čeho mě režisér obsadil loni a předloni. Zkoušelo se mi to dobře. Jde o člověka, který se uměl do té ženy vžít. Namísto ostatních, kteří uměli jenom

situaci jako diváci, jak se to na nás vylupovalo z jedné roviny časové a prolínalo se to do druhé.

Jste čistě amatérský soubor?

Ano jsme, ale jelikož jsme pro roli dcery Olgy potřebovali ženu, která nebyla z našeho prostředí Karolínky - ze Vsetínska - žena, která už od prvního dojmu působí jinak, hru s námi nastudovala paní Čermáková z Městského divadla Zlín. Bohužel teď je zdravotně indisponovaná. Podařilo se nám přemluvit Terezu Chytilovou, aby do toho rychle naskočila. Minulý víkend jsme usilovně zkoušeli, aby naše dnešní představení mohlo vůbec proběhnout.

Jak vznikl návrh scény?

To bylo pozoruhodné. Z toho původního domku, ve kterém se námět na předlohu našel, zbyl dnes už jenom základový půdorys a ten jsme nakonec přenesli na jeviště. Před dvěma lety jsme to místo navštívili s panem Pitínským, kterého to velmi zaujalo. Vymyslel si dokument pro brněnskou televizi a natáčel s námi první kroky na tom místě, první otevírání deníků. Dokument se jmenoval Nevěsta aneb Bašů na Valašsku a odvysílala ho Česká televize.

Jak na vás osobně téma vaší inscenace působí?

Samozřejmě ten příběh jako takový je otřesný. Člověk si říká: to snad nebyl ani příběh všeobecně

známý, to musí být něco co se tutlalo, o čem se vůbec nemluvalo. Mě třeba osobně překvapil rozhovor s mojí kolegyní, jejíž tatínek odtamtud pochází. Sám se místních starousedlíků na to téma ptal a oni mu svorným hlasem odpověděli: „Co kdosi kdesi tahá staré Javorkovy na světlo světa?“ čili myslím si, že oni to v podvědomí mají a je to taková černá skvrna nad jejich okolím, kterou se snaží zapomenout a nějak o tom nemluvit, nechat spát. Ale každopádně ten příběh je v prostředí Santova stále v paměti.

-off-

VÝKŘIK ZE HRY
„Jezdí k nám dýchat vzduch
a potom serou.“

brát, chtěl také dávat a byl jejím zastánce.

Viděli jsme zajímavé zpracování několika prolínajících se rovin, jak jste se právě k téhle formě dopracovali?

Vznikalo to celé postupně. Martin Františák neměl ještě přesně zasnazeno, kde se sen probudí. Měl jasnou vizi, že ho pokáždě otevře čtení deníků. Ale neměl úplně jasno, ve které fázi hry se retrospektiva objeví. A to pro nás ze začátku bylo zajímavé, protože jsme nevěděli, kdy se ten sen ozve. Troufám si tvrdit, že i my jsme zažívali podobnou

O HLEDÁNÍ KOŘENŮ VE VYKOŘENĚNÉM SVĚTĚ

Hrou Martina Františka Nevěsta, inspirovanou nalezenými deníkovými zápisky Anny Javorkové, prolínají dvě hlavní témata: hledání kořenů a vina z minulosti v různých podobách. Její děj se odehrává v pohraničí, a proto se zde postupně zabydleli lidé vykořenění odjinud. Privandrovala sem i žena s dcerou Annou a aby se za války uživily, poskytovaly mužům své služby. Své kořeny, přichází hledat dcera Anny Olga, která kdysi byla matce odebrána. Nejblíže k ní má učitel, který je rovněž bez matky a bez kořenů, a proto se jí snaží pomoci. Olga přichází do situace, kdy se vesničané, cítící kolektivní vinu za to, že k „nevěstám“ všichni chodili, snaží likvidací bytu Anny, která v nemocnici umírá, připomínku této viny odstranit. Olga se svým příchodem stává novým ztělesněním jejich minulosti a minulých vin.

V inscenaci Divadelního souboru Jana Honsy z Karolinky, pro který Martin František hru napsal a také ji režíroval, se přirozeným způsobem pro-

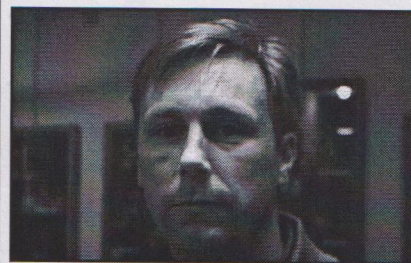
línají dvě časové roviny - jen změnou světla a hudby, zatímco rekvizity i při časovém odstupu zůstávají zachovány, což krásně funguje (například strouhání rohlíku matkou Anny tehdy a starostovou ženou v přítomnosti na stejném mlýnku u stejného stolu). Stejně dobře funguje i práce s druhým plánem za stěnou, kde například proběhne lov. Text kombinuje lyrično s realismem a hned od prvního konfliktu učitele se starostou se nám postupně odkrývá příběh Anny a tím i celé vesnice. Toto odkrývání budí již od samého začátku napětí a zájem o další dění. Inscenace je v hereckém provedení čistá a vyrovnaná, typy přesné (domníváme se, že byly postavy napsány pro konkrétní představitele).

Inscenace silou své výpovědi o touze ve vykořeněném světě někam patřit otevírá skryté komnaty v každém z nás, vede nás k úvahám o našich vlastních kořenech a je proto nesmírně emotivně působivá.

-ex-

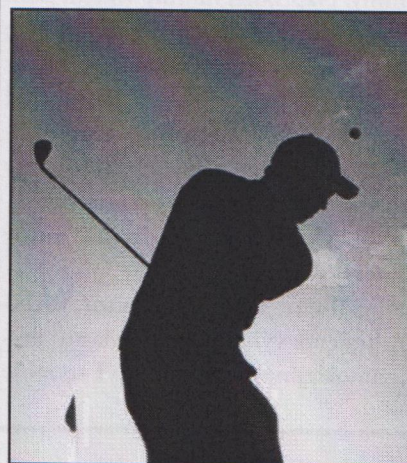
CHATROOM

aneb o čem se mluví mezi foyer a šatnou

Jeden z nejúspěšnějších hráčů poslední dekády Jim Furik dosáhl svých největších úspěchů s úžasné fungujícím švihem, který byl popisován slovy: „jako by zápasil s hadem v telefonní budce“. To se ho zřejmě dotýkalo, tudíž se rozhodl švih designově vychytat. Povedlo se. Bohužel od té doby sice z absolutní špičky nevypadl, ale na prvním místě se již neumístil. Ale nezvzdává se a pořád je to sympaták, který věří, že pilným treninkem se ke svému starému švihu šťastně vrátí, což je v dnešní době mobilních telefonů dost nepravděpodobné.

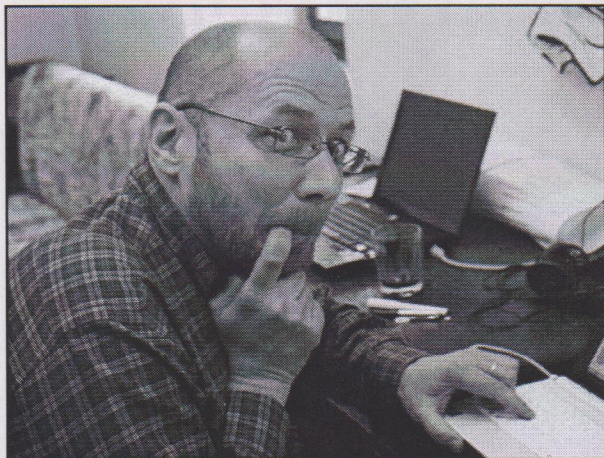
René Vápeník, náruživý golfista

Působivý, ba strhující obraz. Škoda, že poněkud ztrácí slabší srozumitelností, ale rozhodně díky za vyzrálé, plnobarevné divadlo.

Pavel Panenka, DS K. Čapek Děčín

JEDNOU JSEM UTEKL PRYČ

Nebývá zas tak běžné potkat se na inscenaci s autorem textu. Tedy, většinou už není dost dobře možné, aby autoři dorazili. Měla jsem ale štěstí a natrefila jsem na nadějněho dramatika Pavla Němce, který se do Děčína přijel podívat na inscenaci svého textu Blázinec.

Sleduješ představení svých her a stíháš všechna vidět?

Snažím se vidět premiéry, ale ne vždycky se to povede. Buď se stane, že je to daleko, nebo můžou kolidovat termíny. Například minulý víkend jsem byl v Josefově dole na přehlídce, kde byly dvě inscenace mých textů (Amant a Tak takhle to bylo) a tím jsem přišel o premiéru Doby kamenné v lesním divadle Nýrsko. Letos je vůbec rok Doby kamenné – už byly čtyři premiéry.

Mohl bys být dvorní autor amatérských divadel...

Jsem jen dvorní autor BANDY, hrajeme výhradně naše vlastní texty. Samozřejmě jsem rád, když se moje

texty hrají i jinde. Letos už mám za sebou osm premiér a o dvou plánovaných ještě vím.

Takže tě to živí?

Ne. Zatím na divadle naše rodina dost prodělává. Honorář jsem dostal jen za Amanta v Torontu a za Návrat v Českém rozhlase 2. Po amatérech nic nechci, vždyť jsem jedním z nich.

Zastupuješ se jako autor sám?

Jsem pod křídly agentury Dilia, která mě informuje o blížících se premiérách. Dvakrát se mi ale už stalo, že mě hráli „načerno“.

Naplňují amatérské soubory tvoje autorské představy?

I když se říká, že autor by neměl svůj text režírovat, občas se mi stane, že bych do jejich pojetí s chutí zasáhnul. Ale inscenovat text po svém je výsostné právo každého divadelníka.

Stalo se ti někdy, že jsi představení nevydržel?

Vždycky jsem vše sledoval do konce, ale je pravda, že jednou jsem utekl hned po představení pryč. Co kdyby se mě zeptali, jak se mi to líbilo?

Liší se tvůj Blázinec od Blázince souboru DiGoknu?

Přijď se podívat 2. června 2010 do divadla Kámen v Praze a uvidíš sama nebo můžeš teď ve čtvrtek do Staré arény v Ostravě.

-jas-

VÍTE, ŽE...

- Šotka máte v sobě? Že dokonce každý má v sobě Šotka? Dozvěděli jsme se to na rozborovém semináři. Důsledky tohoto zjištění raději ani nechceme domýšlet...

- Všechny role Petra Michálka vypadaly tak, že se uprostřed začal smát, protože věděl, že má přijít vtip?

- Nespat šest až osm hodin denně může způsobit předčasnou smrt? Podle výzkumu britských a italských vědců mají nespavci v horizontu 25 let o dvanáct procent větší úmrtnost. Větší šanci, že umřete, ale máte i pokud spíte víc než devět hodin denně. A pak si vyberte...

Zpravodaj XIX. celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Děčín 2010. Redakce: Lenka Novotná, Adam Doležal, Ondřej Lechnýř, David Slížek.

Vydává Městské divadlo Děčín. Náklad 100 výtisků.

DNES

SOBOTA 15. KVĚTNA 2010

10.00 DS J.K. Tyl Lomnice nad Popelkou / režie: Renata Tomešová

Carlo Goldoni: Poprask na laguně

13.30 Fotbalové utkání FC Porota vs. AC Zbytek světa

15.00 Divadlo Exil Pardubice / režie: Jana Tichá

Jiří Brdečka: Limonádový Joe

18.30 Rozborový seminář (Poprask na laguně, Limonádový Joe)

20.00 Rádobydivadlo Klapý / režie: Jaroslav Kodeš

Josef Tejkl: Elegie tyrolská

22.30 Rozborový seminář (Elegie tyrolská)

ZÍTRA

NEDĚLE 16. KVĚTNA 2010

10.00 speciální představení na závěr Divadelního Děčína 2010

Petr Michálek & Monika Michálková: Miláček

11.00 Slavnostní zakončení Divadelního Děčína 2010 s vyhlášením výsledků a předáním ocenění

KAM DÁL ZA DIVADLEM?

28.5. - 30.5. Šrámkův Písek

27.5. - 30.5. Popelka na dlani Ml. Boleslav

15.6. - 19.6. Wolkrův Prostějov

21.6. - 30.6. Hradec Králové Open Air

24.6. - 27.6. Mladá scéna Ústí n. Orlicí

30.7. - 7.8. Jiráskův Hronov